

La novel·la negra catalana busca relleu generacional

El gènere veu com els escriptors mil·lennials hi debuten amb comptagotes

TEXT NÚRIA JUANICO

La novel·la negra catalana viu un moment dolç. Amb una bona base d'escriptors, el gènere ha vist els últims anys com s'hi incorporaven veus noves que n'han diversificat l'abast. Noms com Carlos Zanón, Teresa Solana, Lluís Llor i Marc Pastor s'han consolidat en les últimes dècades mentre, en paral·lel, la novel·la negra ha sumat històries d'autors debutants en el gènere que vo-

regen la quarantena com Raquel Gámez, Biel Cussó i Carles Men-

tuy. Ara bé, la novel·la criminal encara té una assignatura pendent: convertir-se en la porta d'entrada de les generacions més joves al món editorial. A diferència de gèneres com la narrativa i la poesia, la novel·la negra veu com avui dia els escriptors de menys de 40 anys que s'estrenen en la literatura amb històries policíiques o criminals arriben amb comptagotes. Per què no atrau més autors mil·lennials? És un gènere difícil per debutar?

"La majoria d'escriptors no comencen a escriure novel·la negra fins que no han tastat diferents coses i tenen molt clar cap on volen tirar", explica l'escriptor i editor de Llibres del Delicte Marc Moreno. "Molta gent debuta parlant del que li toca més de prop. La novel·la negra és més complexa. Requereix una planificació intensa i que tot quadri", afegix Moreno. No es tracta, des del seu punt de vista, que el jove no tinguin interès per llegir obres d'aquest gènere.

El director de la col·lecció *Crim.cat*, de l'editorial Alrevés, Àlex Martín, hi està d'acord. "Tenim molts lectors joves, d'entre 20 i 30 anys, que els agrada la novel·la negra i que ens ho fan saber constantment a través de les xarxes socials", diu Martín. Tot i això, les editorials noten l'absència d'escriptors mil·lennials a l'hora d'estudiar els manuscrits rebuts. "No m'arriben gaires propostes de gent de menys de 40 anys. Normalment, els autors tenen més de 50 anys", subratlla Moreno.

Estrenar-se amb relats

Una manera de fer els primers passos en el gènere negre és a través dels relats. L'escriptora Raquel Gámez, que ha publicat *En la seva pell* i *No diguis res* amb Llibres del Delicte, ho va fer així. "Vaig començar escrivint relats negres sense ser conscient que m'estava endinsant en aquest gènere", assenyala Gámez, que va publicar el seu primer llibre amb 40 anys. Des del seu punt de vista, la vitalitat del moment actual fa que sigui més fàcil que en altres èpoques debutar amb novel·les criminals o policíiques. "S'organitzen 14 festivals de novel·la negra, hi ha premis i un circuit potent que permet publicitar els llibres -diu Gámez-. Tenim un bon

IL·LUSTRACIÓ: IRENE GUTIÉRREZ

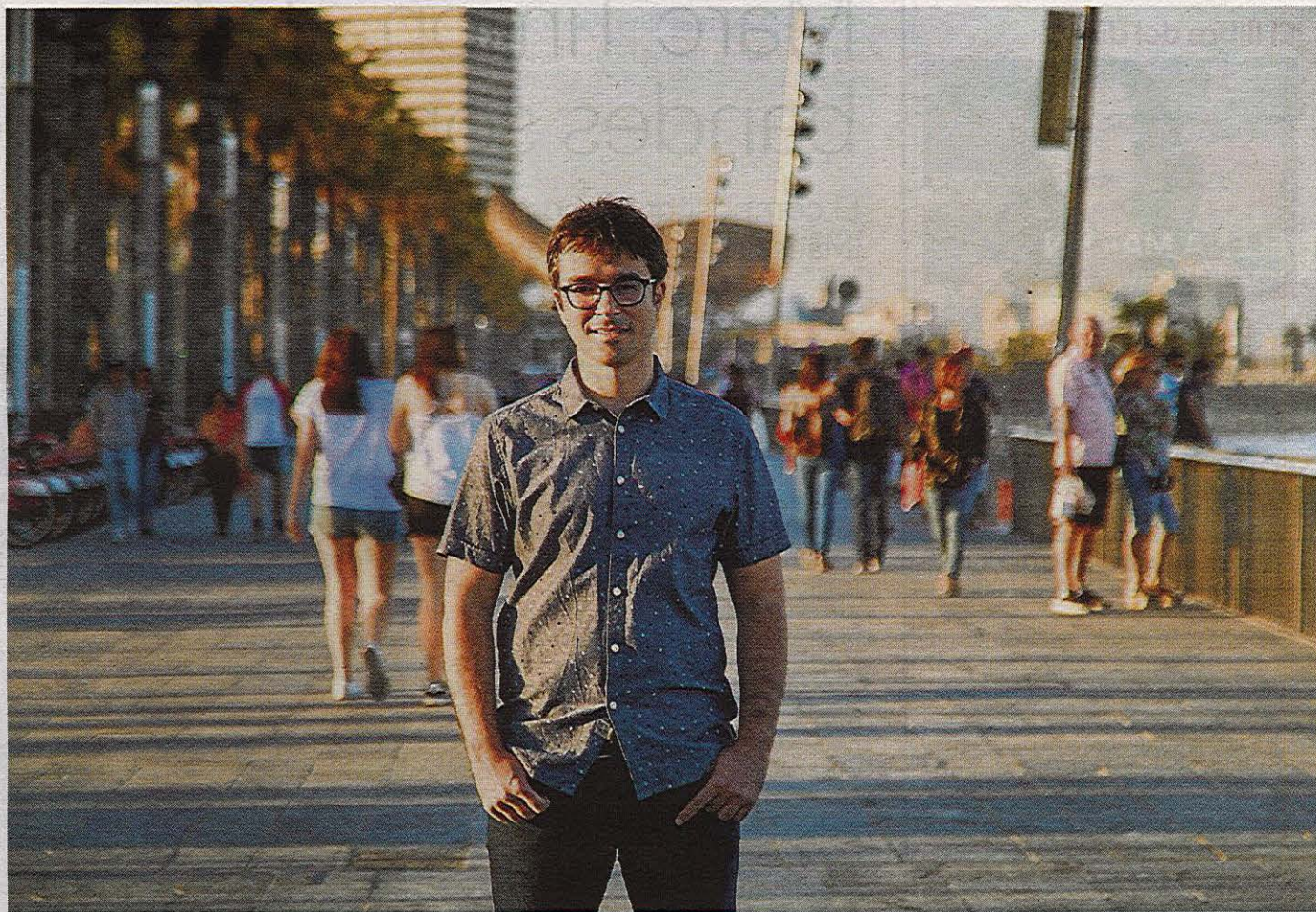
planter d'escriptors". Laura Gomara (1989), Ariadna Herrero (1981), Eduard Palomares (1980) i Irene Solanich (1990) són algunes de les últimes incorporacions al gènere.

Entre els motius que poden allunyar els joves autors del gènere hi ha, segons escriptors i editors, l'estigma que encara arrossega. "Debutar amb una novel·la negra és molt arriscat. Acadèmicament no s'hi dona cap tipus d'importància, ni a les universitats ni per part dels professors de les escoles d'escriptura", lamenta l'escriptor Andreu Martín, i l'editor de *Crims.cat* afegeix que "la universitat té esquizofrènia cultural, sempre estudia el passat i mai el futur". L'impacte mediàtic també contribueix a propiciar altres gèneres per davant de la novel·la negra. Segons Moreno, els debutants "busquen visibilitat, i això s'aconsegueix en part potenciant allò que té més *hype* a internet". "El gènere negre s'estimula poc i no es valora", afegeix Alex Martín.

Crear lectors perquè escriguin

Andreu Martín, que va debutar amb 33 anys, recorda que als anys 70 i 80 el boom de la novel·la negra entre autors joves va ser la resposta a un context concret. "Escriviem de manera reactiva perquè estàvem farts de la literatura que es feia. Volíem explicar històries com Déu mana", assenyala l'escriptor. L'editor de *Crims.cat* també recorda com, en aquella època, la novel·la negra era una eina per renovar els models literaris predominants. "Ho deia el mateix Manuel Vázquez Montalbán: el que es publicava els avorria tant que van començar a escriure el que els agradaria llegir", apunta l'editor.

A part d'aquest factor reactiu, Àlex Martín també assenyala un problema de massa lectora. "El nivell de vendes de la novel·la negra és irrisori. És evident que falten lectors", considera Martín. Tant ell com Gámez posen el focus en la necessitat d'estendre el gènere entre els lectors més joves perquè s'acostin a la novel·la negra i, després, s'atreveixin a escriure'n. "La feina dels educadors és no considerar-la un gènere menor. A alguns instituts això ja s'està fent amb lectures com l'antologia *Elles també maten* [Llibres del Delicte], que agrada molt entre els alumnes", assegura Gámez. Segons Àlex Martín, un dels reptes clau per al gènere és "formar els joves perquè tinguin un bagatge literari sòlid" i puguin agafar el relleu dels escriptors veterans. "La novel·la negra funciona com una radiografia de la societat", apunta l'editor de *Crims.cat*, que considera que la poca presència d'escriptors mil·lennials és "casual". "Les històries negres expliquen el món -afegeix Martín-. I estic convençut que, en aquest sentit, hi ha gent jove amb moltes coses a dir". ♦

Eduard Palomares a la Barceloneta, on transcorre la seva primera novel·la. FERNANDO BAGUÉ / LIBROS DEL ASTEROIDE

Un detectiu becari a la Barcelona gentrificada

Eduard Palomares debuta amb 'No cerramos en agosto', la història d'un mil·lennial que investiga enmig de la precarietat i el turisme massiu

TEXT N.J.

Eduard Palomares (1980) és una de les veus joves que ha escollit la novel·la negra per estrenar-se en el món literari. Admirador confés de grans mestres com Raymond Chandler i Manuel Vázquez Montalbán, Palomares debuta amb una història de detectius que capgira els clixés del gènere. A *No cerramos en agosto* (Libros del Asteroide, 2019), el protagonista és, a priori, l'última persona capaç de resoldre un cas. Inexpert i carregat de dubtes, Jordi Viassolo té 25 anys i treballa com a becari d'una consultoria d'intel·ligència i seguretat quan topa amb la desaparició d'una dona i una misteriosa nota de comiat.

A través de la figura del mil·lennial, que trepitja per primera vegada el terreny dels investigadors privats, Palomares construeix una història negra ajustada al segle XXI que trenca amb la imatge romàntica dels detectius clàssics del gènere. "El personatge de l'investigador solitari, cinic i passat d'edat estava escrit mil vegades. Volia fer alguna cosa nova, diferent", explica l'autor. Partint de "la idealització de la professió que tots tenim quan sortim de la facultat", l'escriptor cedeix les regnes de la novel·la a un jove aprenent que s'ha quedat gairebé sol a l'oficina i que, per primera vegada, posa en pràctica la seva vocació. "A

les novel·les negres, moltes vegades els personatges fan les coses sense dubtar. Volia fer emergir totes les preguntes que sorgeixen davant els perills a partir d'algú que està ple d'inseguretats i que trenca així amb els arquetips clàssics", assenyala Palomares, que exerceix de periodista a *El Periódico de Catalunya*. Aprofitant que el protagonista és un investigador novell, el llibre ressegueix la seva evolució des de les passes més primerenques fins a aconseguir algunes victòries. "M'interessava agafar-lo des del principi -subratlla Palomares-. Hi ha poques novel·les on s'expliqui com els detectius han arribat a ser el que són".

Retratar la Barcelona actual

La curiositat, la il·lusió i la set de respostes del detectiu en pràctiques el faran voltar des de la Barceloneta fins a Sarrià en una aventura que actua també com un mirall de les vergonyes de la capital catalana. "Al capdavant, el crim i la investigació són excuses per retratar la Barcelona actual i els problemes de la nostra època", apunta l'escriptor, que utilitza el pelegrinatge per la ciutat del protagonista per "descriure-la sense buscar la mirada política".

Desplaçant-se amb el Bicing i amb quatre euros comptats a la cartera, Viassolo pateix tots els entrebancs dels mil·lennials barcelonins, entre els quals hi ha una precarietat perpètua i la

impossibilitat de marxar de casa els pares per qüestions econòmiques. "Barcelona arrossega problemes antics i ara se n'hi sumen de nous. No he volgut dibuixar una situació catastròfica, però sí que volia mostrar els problemes quotidians que vivim tots i, sobretot, plasmar els aspectes de la ciutat que afecten la gent jove", diu Palomares. El turisme massiu i devastador, l'augment desmesurat dels preus dels pisos, les desigualtats generacionals, les transformacions dels barris i la gentrificació treuen el cap a la novel·la per carregar, segons l'escriptor, "contra la idea d'una Barcelona idealitzada".

Palomares utilitza un llenguatge directe i pròxim, i també elements fins ara poc vistos a la novel·la negra com les xarxes socials per resoldre el cas. Si bé ha procurat allunyar-se dels estereotips de la novel·la negra, l'escriptor subratlla que també buscava "retre un homenatge" a alguns dels seus referents, entre els quals cita Andrea Camilleri i Pétros Márkaris. La novel·la, però, no es desmarca d'altres influències externes al gènere, com ara David Trueba i Irvine Welsh. "He fet una fusió del meu imaginari cultural per crear una història contemporània", destaca Palomares. Amb el primer cas rematat, de moment manté a bord el seu detectiu en pràctiques amb la promesa de donar-li més feina d'aquí una temporada. ♦